

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XLIII/357/2017
Rady Miejskiej Będzina
z dnia 29 listopada 2017 roku

**Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
na 2018 rok**

Wydział Polityki Społecznej i Działalności Gospodarczej
listopad 2017

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	3
II. Diagnoza problemów alkoholowych.....	4
1. Rynek alkoholowy w Będzinie.....	4
2. Używania alkoholu przez dorosłych mieszkańców miasta.....	7
3. Używanie alkoholu przez młodzież na terenie miasta.....	11
III. Zasoby instytucjonalne świadczące pomoc mieszkańcom miasta w rozwiązywaniu problemów alkoholowych	13
1. Znajdujące się na terenie miasta.....	13
2. Znajdujące się poza terenem miasta.....	16
IV. Zadania Cele i Metody Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	18
Zadanie Nr 1: Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu	18
Zadanie Nr 2: Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	19
Zadanie Nr 3: Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.....	22
Zadanie Nr 4: Prowadzenie edukacji publicznej i kształtowanie opinii publicznej w sprawach związanych z nadużywaniem alkoholu.....	24
Zadanie Nr 5: Monitorowanie problemów alkoholowych w gminie oraz ewaluacja prowadzonych działań profilaktycznych	25
V. Źródła i zasady finansowania zadań programu	26
VI. Realizatorzy programu i sposoby jego realizacji.....	26

I. Wprowadzenie

Na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym a także rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 roku w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gminy. Realizacja zadań prowadzona jest w postaci Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez Radę Miejską. Zawiera zadania własne gminy, uwzględniając cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia, mające na celu zmniejszenie różnorodnych negatywnych zjawisk wynikających ze spożywania alkoholu przez społeczność lokalną, w oparciu o istniejące zasoby instytucjonalne. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2018 rok jest kontynuacją działań profilaktyczno-edukacyjnych prowadzonych w latach poprzednich i określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki i minimalizacji szkód wynikających z używania alkoholu. Jednym z najważniejszych założeń jest podnoszenie świadomości o czynnikach zagrożeń związanych ze spożywaniem napojów alkoholowych i wskazywanie sposobów ich zapobiegania. Program zakłada realizację działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej, uwzględnia działania skierowane do wszystkich mieszkańców miasta, poprzez kierowanie działań pomocowych do osób uzależnionych od alkoholu, spożywających alkohol w sposób ryzykowny i szkodliwy jak również do członków rodzin, w tym ofiar przemocy domowej. Ponadto zawiera działania edukacyjno – informacyjne, o charakterze profilaktycznym skierowane do dzieci i młodzieży, rodziców, nauczycieli, mające na celu propagowanie zdrowego stylu życia poprzez realizację programów profilaktycznych, odpowiadających na środowiskowe zapotrzebowanie.

Prezydent Miasta Będzina powołał Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Zarządzeniem Nr 0050/46/2011 z dnia 1 marca 2011 roku, z późniejszymi zmianami.

Komisja działa w oparciu o Regulamin przyjęty przez Prezydenta Miasta Będzina Zarządzeniem Nr 0050.49.2013 z dnia 27 lutego 2013 roku i odpowiada za:

- a) opiniowanie, koordynację i realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- b) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej

i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,

- c) prowadzenie czynności związanych z orzekaniem o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu poddania się leczeniu w zakładach lecznictwa odwykowego, w tym sporządzanie i przekazywanie do Sądu Rejonowego Sądu Rodzinnego w Będzinie wniosków w tej sprawie,
- d) udzielanie pomocy merytorycznej instytucjom, organizacjom i osobom fizycznym realizującym zadania objęte tym programem,
- e) opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych pod kątem spełnienia warunków uchwał, o których mowa w art. 18 ust 3a ustawy,
- f) kontrolowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, zgodnie z art. 18, ust 8 ustawy,
- g) współpracę z centralnymi i wojewódzkimi organami administracji państwowej i organami samorządu terytorialnego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Jednocześnie na mocy § 12 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych została zobowiązana między innymi do:

- a) diagnozowania sytuacji i potrzeb osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- b) udzielania kompleksowych informacji o:
 - możliwościach wsparcia oraz uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej, pedagogicznej,
 - formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- c) organizowania dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- d) prowadzenia rozmów z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie.

II. Diagnoza problemów alkoholowych

1. Rynek alkoholowy w Będzinie

Zasady wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych reguluje ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity, Dz. U. z 2016 r., poz. 487, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy prawa miejscowego:

1. Zarządzenie Nr 0050.334.2012 Prezydenta Miasta Będzina z dnia 19 października 2012 roku w sprawie procedury wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta Będzina;
2. Uchwała Nr XXIII/254/2012 Rady Miejskiej Będzina z dnia 25 czerwca 2012 roku w sprawie: ustalenia dni i godzin otwierania i zamykania placówek handlu detalicznego, zakładów gastronomicznych i usługowych na terenie miasta Będzina;
3. Uchwała Nr IX/89/2003 Rady Miejskiej w Będzinie z dnia 28 kwietnia 2003 roku w sprawie określenia zasad usytuowania na terenie miasta miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych;
4. Uchwała Nr XIII/126/2011 Rady Miejskiej Będzina z dnia 24 sierpnia 2011 roku w sprawie ustalenia liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% (z wyjątkiem piwa) alkoholu, przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz w miejscu sprzedaży.

Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych ustalony przez Radę Miejską Będzina

Wyszczególnienie	Rok			
	2014	2015	2016	2017
Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 4,5% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa), w tym:	220	220	220	220
- do spożycia poza miejscem sprzedaży,	140	140	140	140
- do spożycia w miejscu sprzedaży	80	80	80	80

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych funkcjonujących na terenie miasta Będzina

Wyszczególnienie	Rok			
	2014	2015	2016	na 30.09.2017
Ogólna liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym:	193	174	173	161
- do spożycia poza miejscem sprzedaży,	143	128	127	119
- do spożycia w miejscu sprzedaży	50	46	46	42

Zestawienie liczby mieszkańców miasta Będzina przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych

Liczba mieszkańców przypadająca na jeden sklep	Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt gastronomiczny
453	1283

Wpływy do budżetu miasta z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

	Rok			
	2014	2015	2016	do 30.09.2017
Ilość środków	1 082 926,75 zł	1 038 186,42 zł	1 092 633,57 zł	1 086 428,56 zł

Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych (placówki handlowe, zakłady gastronomiczne) kształtuje się na porównywalnym poziomie w poszczególnych latach objętych programem, jednak zaobserwowano tendencję malejącą. Działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych powadzą zarówno osoby fizyczne, jak również spółki prawa handlowego. Rotacja przedsiębiorców ubiegających się o zezwolenie na alkohol, jak i tych, którzy składają z niego rezygnację, kształtuje się na zbliżonym poziomie.

Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych

W celu sprawdzenia prawidłowości korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeprowadzane są kontrole na podstawie Zarządzenia Nr 0050.283.2015 Prezydenta Miasta Będzina z dnia 9 lipca 2015 roku w sprawie zasad kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych usytuowanych na terenie Miasta Będzina zgodnie z harmonogramem kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych wprowadzonym co pół roku zarządzeniem Prezydenta Miasta Będzina. W okresie od stycznia do września 2017 roku skontrolowano 20 punktów. Kontrole przeprowadzane są przez członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Harmonogram kontroli obejmował w 2014, 2015, 2016 i 2017 roku po trzy punkty sprzedaży napojów alkoholowych w miesiącu. W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Na przestrzeni dziewięciu miesięcy Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Katowicach nie przeprowadził na terenie miasta żadnej kontroli w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez podmioty gospodarcze prowadzące sprzedaż wyrobów alkoholowych.

2. Używanie alkoholu przez dorosłych mieszkańców Będzina

W planowaniu i prowadzeniu działań mających na celu profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych bardzo ważne jest rozpoznanie skali problemu struktury spożycia napojów alkoholowych oraz zaburzeń życia społecznego i rodzinnego nimi wywołanych. Jednocześnie zgromadzenie danych statystycznych w zakresie uzależnienia nie daje rzeczywistego wyobrażenia o dynamice zjawiska ze względu na „wrażliwość” danych. W związku z powyższym brak jest danych umożliwiających określenie rzeczywistej liczby osób uzależnionych od alkoholu w gminie Będzin. Zgodnie z danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych problemy związane z nadużywaniem alkoholu dotyczą 2% ogółu społeczności lub 3% ludności dorosłej. Wyliczenie przeprowadzone w oparciu o te wskaźniki pozwala ocenić liczbę uzależnionych od alkoholu mieszkańców Będzina na około 1300-1400 osób.

Na podstawie przeprowadzonych w 2016 roku w gminie Będzin badań monitorujących lokalne problemy społeczne została opracowana „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych”. 32 % dorosłych mieszkańców miasta wskazało problem alkoholowy jako ważne zjawisko społeczne po bezrobociu, zubożeniu społeczeństwa i problemach mieszkaniowych. Ponad połowa mieszkańców uważa, że powinno się sprzedawać alkohol od 18 roku życia natomiast 40% ankietowanych uważa, że należy podnieść granicę wieku do 21 lat. 71% ankietowanych podziela pogląd, że alkohol w piwie jest równie groźny jak w wódce. Jest to wynik wyższy od wyników badań ogólnopolskich, co świadczy, iż mieszkańcy Będzina posiadają realną świadomość zagrożeń. Ponad połowa mieszkańców deklaruje, iż najczęściej spożywanym alkoholem jest piwo, 27% preferuje wino, napoje wysokoprocentowe wskazało 13 % ankietowanych. Na pytanie dotyczące doświadczeń nieprzyjemnych sytuacji związanej ze spożywaniem alkoholu 1/5 ankietowanych doświadczyła wandalizmu, 21 % obecność bójek, 26 % ankietowanych wskazało na głośne zachowanie młodzieży. Najczęstszym powodem sięgania po alkohol jest chęć zapicia problemów, tak uważa 44 % badanej społeczności, 25 % uważa, że powodem sięgania po alkohol jest chęć wyluzowania się, natomiast 7 % widzi powód w presji wywieranej przez otoczenie. Na pytanie dotyczące sposobów wyleczenia osoby uzależnionej z nałogu 33 % ankietowanych uważa, że jest to silna wola, 21 % wskazało na podjęcie psychoterapii, 15 % badanych uważa, że dobrym sposobem na wyjście z nałogu jest zastosowanie „wszywki” natomiast 10% wskazuje na zobowiązanie do leczenia przez Sąd. 41 % badanych mieszkańców oczekuje od władz lokalnych działań mających na celu zmniejszenie skali problemów alkoholowych w swoim otoczeniu. Niewłaściwe spożywanie alkoholu może mieć negatywny wpływ zarówno na środowisko rodzinne, dotykając poszczególnych członków rodziny, jak i na środowisko społeczne, przyczyniając się do zmniejszenia poczucia bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców.

Wyniki z dotychczas przeprowadzonych badań potwierdzają potrzebę podejmowania działań mających na celu zwiększenie świadomości dorosłych mieszkańców miasta na temat negatywnych konsekwencji sięgania po substancje psychoaktywne oraz promowania mody na zdrowy styl życia. Ponadto należy zapewnić ciągłość świadczeń usług dla osób uzależnionych oraz ich rodzin, ofiar przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne, których celem jest przeciwdziałanie oraz rozwiązywanie problemów uzależnień.

Z informacji Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Będzinie wynika, iż w okresie od stycznia do września 2017 roku wpłynęło 112 wniosków dotyczących podjęcia działań wobec osób nadużywających alkoholu. Spośród wszystkich wniosków najczęściej, złożonych zostało przez Komendę Powiatową Policji - 65, następnie przez rodzinę – 20, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie skierował 18 wniosków, Izba Wytrzeźwień w Sosnowcu – 7, kuratorzy sądowi – 2. W trakcie 29 posiedzeń Podkomisji, przeprowadzającej rozmowy interwencyjno - motywujące z osobami, wobec których istnieje podejrzenie uzależnienia od alkoholu, zaproszono łącznie 223 osoby. Po raz pierwszy zaproszono 113 osób, w tym 89 mężczyzn i 24 kobiety. Na badania do biegłych sądowych skierowano 53 osoby. Do Sądu Rejonowego w Będzinie skierowano 33 wnioski, w tym 22 wnioski o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego, 11 wniosków dotyczyło podjęcia działań wobec osób które nie zgłaszały się na badania do biegłych, a zebrana dokumentacja świadczyła o występowaniu problemu alkoholowego. Do końca września biegli sądowi wydali 29 opinii w przedmiocie uzależnienia, z czego u 5 osób nie stwierdzono problemu nadużywania alkoholu.

Z danych uzyskanych od Prezesa Sądu Rejonowego w Będzinie wynika, iż na koniec września 2017 roku prowadzonych zostało 47 spraw dotyczących obowiązku leczenia odwykowego, w tym: w przypadku 37 osób orzeczono leczenie w systemie ambulatoryjnym, a w stosunku do 10 osób orzeczono leczenie w trybie stacjonarnym.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie wynika, że w tym roku ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu skorzystało 289 osób w 203 rodzinach. Stanowią oni 6 % ogółu osób objętych pomocą społeczną. Osoby te otrzymały świadczenia w łącznej wysokości 590 281,72 złotych. Na przestrzeni 9 miesięcy tego roku Dział Poradnictwa Specjalistycznego i Zespół Niebieskich Kart Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie udzielili 547 specjalistycznych konsultacji dla 452 osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu. Z pomocy konsultanta ds. uzależnień i osób współuzależnionych skorzystało 199 osób z problemem alkoholowym, w tym 86 kobiet, którym udzielono 229 konsultacji. W związku ze współuzależnieniem z pomocy skorzystało 5 osób, odbyło się 5 konsultacji. Psycholog –

konsultant ds. interwencji i wsparcia udzielił 47 konsultacji 40 osobom borykającym się z problemem alkoholowym. Z pomocy psychologa korzystały 4 osoby, którym udzielono 4 konsultacje. Konsultant ds. osób chorych psychicznie udzielił 5 konsultacji 5 osobom. Z pomocy konsultanta ds. rodzin skorzystały 22 osoby, którym udzielono 53 konsultacje. Z pomocy lekarza psychiatry skorzystało 5 osób. Specjalista ds. przeciwdziałania przemocy domowej w związku z problemem alkoholowym udzielił 100 konsultacji, w tym 79 konsultacji dla 53 osób nadużywających alkoholu i 21 dla 20 współuzależnionych. Ponadto rozeznano 103 sytuacje rodzin, w związku z wnioskiem Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Uzależnienie od alkoholu jest chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną chorobą. Z informacji otrzymanych z Powiatowego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Będzinie wynika, iż na przestrzeni dziewięciu miesięcy tego roku, w związku z nadużywaniem alkoholu hospitalizowanych było w Szpitalu w Czeladzi i w Będzinie łącznie 142 osoby, w tym 25 kobiet. W związku z zażywaniem innych substancji psychoaktywnych leczonych było 45 osób. Odnotowano także 9 zgonów z powodu nadużywania alkoholu.

Zjawisko picia alkoholu ma istotny wpływ na poczucie bezpieczeństwa społecznego. Przystępstwa i wykroczenia osób nietrzeźwych powodują zakłócenia ładu i porządku publicznego

Z informacji uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Będzinie wynika, iż w okresie od stycznia do września tego roku ujawniono 1126 wykroczeń, z czego 423 związane były z łamaniem ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, przeprowadzono 10 interwencji dotyczących nielegalnego handlu napojami alkoholowymi. Podjęto także 1006 interwencji domowych dotyczących występowania przemocy domowej, z czego 26 zakończono wdrożeniem procedury Niebieskie Karty. Komenda Powiatowa Policji odwiozła do Izby Wytrzeźwień w Sosnowcu 639 osób.

Według danych Straży Miejskiej w Będzinie wynika, iż w tym samym okresie sprawozdawczym przeprowadzono 606 interwencji związanych z łamaniem ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi tj. spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych. Najwięcej interwencji odnotowano w centrum miasta - 319. Do Izby Wytrzeźwień w Sosnowcu odwieziono 470 osób oraz 56 osób do miejsca zamieszkania.

Alkohol powoduje wielowymiarowe szkody prawne i społeczne. Do szczególnie uciążliwych, ze względu na swoje złożone konsekwencje należy zjawisko przemocy w rodzinie. Przemoc najczęściej kojarzona jest z aspektem fizycznym. Nie należy jednak zapominać o tym, że przemoc w innych formach może być równie katastrofalna w skutkach, pomimo braku śladów na ciele. Mowa tutaj o przemocy na tle psychicznym, która może prowadzić m.in. do zniszczenia pozytywnego obrazu samego siebie. W ramach przeprowadzonego badania monitorującego

najważniejsze problemy społeczne w mieście 43% mieszkańców udzieliło odpowiedzi, iż zna w swoim otoczeniu osoby, które są ofiarami przemocy fizycznej lub psychicznej. 63 % badanych nie wie jak zachować się w przypadku gdy ktoś doznaje przemocy i jak takiej osobie należy pomóc. Jest to wysoki odsetek, co zmusza do zastanowienia się nad zwiększeniem ilości i zakresu działań edukacyjnych przeciwko przemocy na terenie miasta. Prawie 3/4 ankietowanych mieszkańców uważa, że nie ma okoliczności usprawiedliwiających stosowanie przemocy. 45 % badanych mieszkańców wskazała, iż najczęściej stosowaną formą przemocy jest znęcanie psychiczne, 40 % uznało przemoc fizyczną, a 6 % na przemoc ekonomiczną. Spory procent ankietowanych, bo aż 29 % uważa, że od czasu do czasu stosowanie kar fizycznych za dobrą metodę wychowawczą. 1/3 ankietowanych zadeklarowała również, że zna przypadki bicia dzieci przez rodziców. Przemoc wobec dzieci to zjawisko bardzo dobrze znane we wszystkich kręgach kulturowych. Dziś już wiadomo, że przemoc może prowadzić do wewnętrznej destrukcji i może być przyczyną wielu groźnych następstw. Dlatego tak ważna jest edukacja w zakresie agresji, przemocy, zarówno dorosłych ludzi, jak i młodych dzieci, które kształtują nowe pokolenie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy także pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Tylko na przestrzeni pierwszych dziewięciu miesięcy tego roku pomoc otrzymało 81 osób, w tym 17 kobiet i 12 dzieci. Otrzymali oni wsparcie finansowe w wysokości 44 951,32 złotych. W związku z występującą przemocą w rodzinie Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, działający przy ośrodku pomocy społecznej prowadził 153 sprawy, w tym 71 nowych wszczętych procedur „Niebieskie Karty” oraz 82 procedury prowadzone jako kontynuacja z lat ubiegłych. Porównując analogiczny okres ubiegłego roku nastąpił 16 % spadek liczby zakładanych Niebieskich Kart. Ponadto powołano 71 grup roboczych, opracowujących plan pomocy dla konkretnej rodziny. W sumie odbyły się 292 posiedzenia grup roboczych. W pełnym składzie Miejski Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie spotkał się 4 razy.

W okresie od stycznia do września tego roku Prokuratura Rejonowa w Będzinie wszczęła 22 sprawy związane z przemocą domową w rodzinach z terenu Będzina, to o 8 mniej niż w roku poprzednim. Skierowano 19 spraw do Sądu z aktem oskarżenia. Sąd Rejonowy w Będzinie wydał 20 wyroków związanych z przemocą domową i nie skierował żadnej osoby do udziału w Programie Edukacyjno – Korekcyjnym dla Sprawców Przemocy Domowej.

4. Używanie alkoholu przez młodzież na terenie miasta.

Poziom wieku osób nadużywających alkohol jest coraz niższy, jak również młodzież coraz częściej sięga po różnego rodzaju środki odurzające. Często rodzice nie są świadomi, że ich dzieci mogą mieć kontakt z alkoholem, czy narkotykami. Badanie diagnozujące przeprowadzone w 2016 roku na podstawie anonimowej ankiety wśród uczniów klas VI oraz gimnazjalistów z terenu Będzina pokazało, że z wiekiem wzrasta odsetek badanych uczniów, którzy mają kontakt z substancjami psychoaktywnymi. Najbardziej rozpowszechnioną substancją wśród młodzieży szkolnej jest alkohol oraz papierosy. Najmniej popularnymi używkami są dopalacze oraz narkotyki. Zbadano dostępność alkoholu dla osób niepełnoletnich na terenie miasta. Warto zauważyć, że odsetek odpowiedzi wskazujących na łatwy dostęp do alkoholu wzrasta wraz z wiekiem. 48 % gimnazjalistów zadeklarowało, że łatwo i raczej łatwo jest zdobyć alkohol. 8 % uczniów szkół podstawowych deklaruje, że alkohol jest łatwo dostępny. W kolejnym pytaniu ankietowani poproszeni byli o ocenę dostępności papierosów dla osób niepełnoletnich na terenie miasta. Wśród deklaracji, że papierosy jest zdobyć łatwo i raczej łatwo 34 % uczniów szkoły gimnazjalnej zaznaczyło te odpowiedzi, natomiast wśród uczniów szkół podstawowych było to 9 % odpowiedzi. Na pytanie czy kiedykolwiek piłaś/piłeś alkohol 11 % uczniów szkoły podstawowej przyznało, iż miało kontakt z napojami alkoholowymi, natomiast znaczna większość, bo aż 89 % nie piła alkoholu. 64 % gimnazjalistów nie miała styczności z alkoholem, a tylko nieco ponad 1/3 ankietowanych przyznała, że spożywała alkohol. Na pytanie dotyczące, czy wprowadzili się w stan upojenia ponad 90% uczniów szkół podstawowych oraz ponad połowa gimnazjalistów odpowiedziała, że nigdy nie miała miejsca taka sytuacja. Co siódmy gimnazjalista przyznał, że kilka razy zdarzyło się mu upić. 11% gimnazjalistów zadeklarowało, że takie sytuacje miały miejsce wielokrotnie. Najpopularniejszym alkoholem wśród badanej młodzieży jest piwo – 56 % uczniów szkół podstawowych i 72 % gimnazjalistów. Na drugim miejscu 17 % gimnazjalistów i 14 % uczniów szkół podstawowych zaznaczyło wódkę. Mniej popularnym alkoholem jest wino, 4 % uczniów podstawówek i żaden gimnazjalista nie zaznaczył tej odpowiedzi. Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na picie okazjonalne, chęć zaimponowania lub presję rówieśników, co wskazywać może na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje - 21 % uczniów szkół podstawowych udzieliło takiej odpowiedzi i 44 % gimnazjalistów. Dlatego w tym okresie dzieci powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się ze spożywaniem alkoholu, paleniem papierosów, czy zażywaniem innych substancji psychoaktywnych. 65% uczniów szkół podstawowych i 55 % gimnazjalistów uważa, że picie

alkoholu jest bardzo ważnym problemem społecznym.

Kolejnym problemem społecznym, który znalazł się w badaniu diagnozującym była kwestia przemocy szkolnej oraz domowej. Proces przemocy domowej i rówieśniczej jest tym samym zjawiskiem, tym samym procesem z identycznymi mechanizmami wewnętrznymi i o podobnym przebiegu, chociaż nieco inne zachowania uczestników tego procesu będziemy obserwować w szkole, a inne w domu. Uczniowie czują się w szkole raczej bezpiecznie. Jest jednak część uczniów, 17 % szkół podstawowych oraz 10 % gimnazjalistów, którzy w szkole nie zawsze czują się bezpiecznie, a nawet zdecydowanie niebezpiecznie. Za główny przejaw przemocy uczniowie uważają: groźby, bicie czy kopanie. 46 % uczniów szkół podstawowych i 32 % gimnazjalistów zna osoby, które doświadczają przemocy. Duży odsetek, bo aż 66 % uczniów szkół podstawowych oraz 71 % gimnazjalistów wie, jak może pomóc osobom doświadczającym przemocy. Pozytywnym zjawiskiem jest zaufanie dzieci do osób dorosłych, ponieważ 70 % uczniów szkoły podstawowej oraz 48 % gimnazjalistów zwróciłoby się do kogoś dorosłego w sytuacji związanej z przemocą, np.: do nauczyciela, rodzica, policjanta.

Kolejny blok pytań odnosił się do korzystania z komputera i zagrożeń z tym związanych. Ulubioną formą spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież są spotkania z kolegami/koleżankami – 34 % uczniów ze szkół podstawowych i 37 % gimnazjalistów wskazało taką odpowiedź. Ale coraz częściej dzieci pozostają w domu przed komputerem - 20 % ankietowanych uczniów szkoły podstawowej i 22 % gimnazjalistów. Na pytanie dotyczące ilość czasu spędzonego przed komputerem największy odsetek uczniów 45 % szkół podstawowych i 38 % gimnazjum odpowiedziało, że średnio od 1- 3 godzin dziennie. Od 3 – 5 godzin dziennie, taką odpowiedź wskazało 7 % uczniów szkół podstawowych i 14 % gimnazjum. Jest też spora grupa uczniów, którzy spędzają przed monitorem ponad 5 godzin. W przypadku gimnazjum jest to 10 %, a w szkołach podstawowych 8 %. Najczęściej odwiedzaną stroną jest najbardziej popularny portal społecznościowy czyli Facebook 30 % szkół podstawowych i 28 % gimnazjum. Na drugim miejscu znalazł się YouTube. Wśród uczniów szkół gimnazjalnych możemy zaobserwować zainteresowanie stronami pornograficznymi, z kolei w szkołach podstawowych przekłada się to na portale z grami.

Otrzymane dane statystyczne stanowią ważny punkt odniesienia dla planowanych działań profilaktycznych. Należy w dalszym ciągu podejmować działania mające na celu zwiększenie wiedzy dzieci i młodzieży na temat negatywnych konsekwencji spożywania napojów alkoholowych, palenia papierosów i zażywania innych substancji psychoaktywnych poprzez kontynuację działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach, w których szczególny nacisk położony powinien zostać na kształcenie asertywności młodych osób, umiejętności odmawiania picia, nieulegania naciskom grupy, obronę własnych przekonań jak również prowadzenie działań

zwiększających świadomość dorosłych mieszkańców na temat zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież. Należy wdrożyć profilaktykę pierwszo i drugorzędową w zakresie przemocy rówieśniczej, a także nowych form przemocy za pośrednictwem urządzeń elektronicznych, ze szczególnym naciskiem na szkoły podstawowe. Należy przy tym zwrócić uwagę na kwestie związane z ochroną przed cyberprzemocą.

Odnosząc się do powyższych danych gmina Będzin zgłosi swój akces do ogólnopolskich kampanii pn. „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Postaw na rodzinę” czy „Smart, to znaczy mądrze! Uzależnienie, czy nawyk?”. Pierwsza z nich odwoływać się będzie do wspierania budowy poczucia własnej wartości, nauki samooceny, doskonalenia umiejętności pozytywnego myślenia. Przyszłorocznej kampanii towarzyszy hasło „AUTOPORTRET – Zdziwiam siebie, gdy siebie poznaję!”. Głównym założeniem kampanii „Postaw na rodzinę” jest nauka dobrej komunikacji między rodzicami a dziećmi, budowanie zaufania w rodzinie oraz dawanie sobie nawzajem poczucia bezpieczeństwa, okazywania zainteresowania i troski. Przyszłoroczna kampania przebiegać będzie pod hasłem „Troszczmy się o siebie!”. Celem kampanii „Smart, to znaczy mądrze! Uzależnienie, czy nawyk?” jest krzewienie wśród dzieci i młodzieży odpowiedzialnych wzorców i zasad korzystania z urządzeń mobilnych i Internetu. Uświadamianie dzieciom i młodzieży niebezpieczeństw związanych z cyberuzależnieniem, zwrócenie uwagi rodzicom i opiekunom na narastający problem uzależnienia od sieci wśród dzieci i młodzieży.

Istotną rolę w działalności profilaktycznej odgrywa profilaktyka uzależnień prowadzona w środowisku szkolnym, mająca na celu zmniejszenie rozmiarów ryzykownego picia wśród młodzieży oraz promowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia. Każda placówka oświatowa zobligowana jest do posiadania własnego programu profilaktyczno - wychowawczego skierowanego do swoich uczniów.

III. Zasoby instytucjonalne, świadczące pomoc mieszkańcom miasta w rozwiązywaniu problemów alkoholowych:

1. Znajdujące się na terenie miasta:

– placówki leczenia odwykowego prowadzące działalność ambulatoryjną

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pro Salute” – Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia przy ulicy Sączewskiego, na przestrzeni dziewięciu miesięcy tego roku objęła leczeniem odwykowym 72 mieszkańców miasta, w tym 17 kobiet. 17 mieszkańców podjęło leczenie na skutek zobowiązania sądowego, w tym 2 kobiety. 11 osób uczestniczyło w terapii grupowej, w tym 1 kobieta. Liczba mieszkańców, którzy po raz pierwszy zgłosili się na leczenie – 28 osób, w tym 10 kobiet.

- *punkty konsultacyjno-informacyjne dla osób i rodzin mających problemy alkoholowe, w tym dla ofiar przemocy domowej* pełnią dużą rolę w świadczeniu pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom w zakresie prawnym, profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy.

Do zadań punktów konsultacyjnych należy:

- motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i osób współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego, kierowanie do leczenia specjalistycznego i informowanie o możliwości podjęcia leczenia,
- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych do zmiany szkodliwego wzoru picia,
- udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym,
- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymywania przemocy,
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej,
- gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny.

Na terenie miasta działa:

1. *Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla ofiar przemocy domowej, działający w Będzinie Grodźcu przy ulicy Konopnickiej (Szkoła Podstawowa nr 6).*
2. *Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla ofiar przemocy domowej, działający w Będzinie przy ulicy 11 Listopada 1 (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej).*
3. *Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla ofiar przemocy domowej, działający w Będzinie przy ulicy rtm. Witolda Pileckiego 17 (Miejska Świetlica Środowiskowa).*

Zatrudnieni w tych punktach prawnik i psycholog udzielili w bieżącym roku wsparcia 451 osobom. Z usług prawnych świadczonych 8 godzin w tygodniu skorzystało 392 mieszkańców miasta, którym udzielono 394 porady prawne, a z usług świadczonych przez psychologa, w trakcie 12 godzin tygodniowo z 319 sesji terapeutycznych skorzystało 59 osób. Klientami punktów są przede wszystkim osoby współuzależnione od alkoholu, wobec których stosowana jest przemoc fizyczna i psychiczna, ale są to również osoby z syndromem DDA.

1. *Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób i rodzin mających problemy alkoholowe, działający przy Specjalistycznym Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Marvit” przy ulicy Małachowskiego 16.*

W ramach prowadzonych konsultacji indywidualnych dla osób z problemem nadużywania

alkoholu, uzależnionych od alkoholu, ryzykownie spożywających alkohol, pijących szkodliwie, w okresie od stycznia do września tego roku udzielono 246 konsultacji dla 124 osób uzależnionych, w tym 31 kobiet oraz 107 konsultacji dla 53 osób współuzależnionych, w tym 50 kobiet i 61 konsultacji dla osób z syndromem DDA. W sumie z pomocy skorzystało 207 osób, w tym 41 skierowanych przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Na terenie miasta działa ponadto *Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie*, mieszczące się przy ulicy Krasickiego 17 - będące jednostką organizacyjną powiatu będzińskiego, obejmujące w swoich kompetencjach świadczenie pomocy rodzinom doświadczającym przemocy domowej. Z informacji otrzymanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wynika, iż w roku bieżącym, w okresie od stycznia do września Program Korekcyjno – Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie nie był realizowany.

Na terenie miasta funkcjonuje:

– ***Miejska Świetlica Środowiskowa przy rtm. Witolda Pileckiego PRL 17***

W roku bieżącym z zajęć prowadzonych w świetlicy oraz dożywiania korzysta 30 dzieci, pochodzących ze środowiska dotkniętego problemami alkoholowymi. Podopieczni świetlicy uczestniczą w zajęciach dydaktycznych i socjoterapeutycznych. Biorą udział w imprezach sportowych i kulturalno-rozrywkowych, jak kino, teatr.

– ***grupy socjoterapeutyczne*** stanowią podstawę pracy profilaktycznej z dziećmi pochodzącymi z rodzin mających problemy z alkoholizmem. W trakcie dwugodzinnych spotkań dwa razy w tygodniu dzieci nie tylko są dożywiane, lecz przede wszystkim mają okazję uczestniczyć w zajęciach edukacyjnych i wychowawczych. Aktualnie 16 grup socjoterapeutycznych funkcjonuje w 11 placówkach szkolnych, takich jak: Szkoła Podstawowa nr 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11,13 oraz Gimnazjum nr 1 i 3 w Będzinie. Dwie grupy działają w Szkole Podstawowej nr 2, 6, 9, 11 oraz Gimnazjum nr 1. Z prowadzonych zajęć korzysta ogółem 160 dzieci, po dziesięcioro w każdej grupie.

– ***Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie*** mieszczący się przy ulicy 11 Listopada 1 świadczy szerokie spektrum pomocy, w tym: poradnictwo, pracę socjalną oraz pomoc finansową osobom i rodzinom z tytułu alkoholizmu, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

– ***Schronisko dla Bezdomnych, prowadzone w Będzinie przy ulicy Wolskiej 45*** jest przez *Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie*. W ramach swojej działalności, polegającej na zapewnieniu schronienia wraz z wyżywieniem, świadczy także pomoc terapeutyczną osobom z problemem alkoholowym. W okresie od stycznia do września 2017 roku w każdy wtorek odbywały się spotkania Grupy AA „Wiara”.

- **Grupy wsparcia AA** na terenie miasta znajduje się 5 grup Anonimowych Alkoholików, którzy tworzą wspólnotę mężczyzn i kobiet dzieląc się nawzajem swoim doświadczeniem, siłą i nadzieją, aby rozwiązać swój problem i pomagać innym w wyzdrowieniu. Jedynym warunkiem uczestnictwa we wspólnocie jest chęć zaprzestania picia.

1. Grupa „Znicz” Będzin ul. Małachowskiego 22 (siedziba Polskiego Związku Głuchych). Mitingi odbywają się w czwartki o godzinie 18.00

2. Grupa „Znicz” Będzin ul. bp. Adama Śmigielskiego 2 (przy kościele Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny). Mitingi odbywają się w piątki o godzinie 18.00

3. Grupa „Grodziec” Będzin ul. Słowackiego (przy Miejskim Domu Kultury). Mitingi odbywają się w środy o godzinie 18.00

4. Grupa „Wiara” Będzin ul. Wolska 45 (Schronisko dla Bezdomnych). Mitingi odbywają się we wtorki o godzinie 10.00

5. Grupa AA Będzin ul. Energetyczna 10 (siedziba Schroniska dla Bezdomnych Caritas) Mitingi odbywają się we wtorki o godzinie 18.30

2. Znajdujące się poza terenem miasta:

- **placówki leczenia odwykowego prowadzące działalność ambulatoryjną i współpracujące w tym zakresie z miastem:**

1. *Poradnia Terapii Uzależnień Powiatowego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej przy ulicy Szpitalnej 40 w Czeladzi*, udzieliła 39 osobom świadczeń medycznych z tytułu alkoholizmu, w tym 10 kobietom. 14 osób zostało zobowiązanych do leczenia odwykowego przez Sąd, w tym 6 kobiet, 12 osób uzależnionych od alkoholu uczestniczyło w terapii grupowej, w tym 4 kobiety. 16 osób współuzależnionych uczestniczyło w terapii indywidualnej.

2. *Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień w Sosnowcu*. Na przestrzeni tego roku w placówce leczyło się 39 osób z terenu Będzina, 26 osób uzależnionych, w tym 6 kobiet oraz 13 osób współuzależnionych uczestniczących w terapii grupowej i indywidualnej, w tym 11 kobiet.

3. *Centrum Psychiatrii w Katowicach Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu przy ulicy Korczaka 2*, objęło leczeniem ambulatoryjnym 17 pacjentów z miasta Będzina, w tym 8 kobiet. 9 osób uzależnionych od alkoholu uczestniczyło w terapii grupowej, w tym 3 kobiety, a 4 współuzależnionych pacjentów brało udział w terapii grupowej i indywidualnej. Liczba mieszkańców, którzy po raz pierwszy zgłosili się na leczenie – 5 osób, w tym 1 kobieta.

4. *Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu i Innych Środków Psychoaktywnych Mens Sana w Mysłowicach*, na przestrzeni dziewięciu miesięcy tego roku objęła leczeniem 3 osoby z terenu Będzina, w tym 3 kobiety.

5. *Samodzielny Publiczny Zakład Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Siemianowicach*

Śląskich, objął leczeniem ambulatoryjnym 30 pacjentów z Będzina.

W sumie we wszystkich placówkach ambulatoryjnych znajdujących się na terenie miasta oraz poza Będzinem leczenie podjęło 200 mieszkańców naszego miasta.

– ***placówki lecznictwa odwykowego prowadzące działalność stacjonarną i współpracujące w tym zakresie z miastem:***

1. *Centrum Psychiatrii w Katowicach Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu*. W okresie od stycznia do września tego roku w placówce stacjonarną opieką objęto 5 osób z terenu miasta Będzina, w tym 1 kobieta. Po raz pierwszy przyjęto 2 osoby.
2. *Centrum Psychiatrii w Katowicach Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Filia w Skoczowie*. Na leczeniu odwykowym przebywał 1 mężczyzna .
3. *Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Gorzycach*. W okresie sprawozdawczym na leczeniu odwykowym przebywało 26 osób, będących mieszkańcami Będzina, w tym 2 kobiety, 19 osób przebywało na detoksykacji, w tym 2 kobiety.
4. *Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Państwowy Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Rybniku*. Na oddziale odwykowym leczyła się 1 pacjentka z miasta Będzina.
5. *Szpital Psychiatryczny w Toszku*. W przeciągu dziewięciu miesięcy tego roku objęto leczeniem 1 mieszkańca miasta Będzina.
6. *Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny w Lublińcu*, objął leczeniem 4 mieszkańców miasta Będzina, w tym 3 na oddziale psychiatrycznym z pododdziałem detoksykacyjnym i 1 osoba na oddziale terapii uzależnienia od alkoholu.
7. *Powiatowy Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Będzinie*, hospitalizował w trakcie dziewięciu miesięcy tego roku 142 osoby z terenu miasta, z tego 25 kobiet.

Mieszkańcy Będzina od lat korzystają z lecznictwa odwykowego świadczonego także w *Ośrodku Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Parzymiechach*. Z uwagi na zakres obowiązków wynikających z funkcjonowania i działalności placówki, w roku bieżącym niemożliwym było uzyskanie żadnych danych statystycznych odnośnie liczby hospitalizowanych osób.

W placówkach odwykowych o systemie stacjonarnym leczenie podjęło ogółem 180 mieszkańców Będzina.

W sumie ze świadczeń medycznych w związku z nadużywaniem alkoholu w placówkach odwykowych o charakterze stacjonarnym i ambulatoryjnym skorzystało 380 osób.

– ***Izba Wytrzeźwień w Sosnowcu*** odgrywa ważną rolę w odizolowaniu nietrzeźwych osób, które stanowią zagrożenie dla siebie, swoich rodzin i społeczeństwa. Od stycznia do września br. doprowadzonych zostało z terenu Będzina 1111 osób, w tym 121 kobiet.

- **Ośrodek Interwencji Kryzysowej z siedzibą w Domu Dziecka w Sarnowie** służy pomocą osobom, będącym w sytuacji kryzysowej, z uwagi na występującą przemoc domową. Ze wsparcia Ośrodka korzystają rodziny zamieszkujące na terenie powiatu będzińskiego. W okresie dziewięciu miesięcy ze schronienia skorzystało 11 mieszkańców Będzina, w tym 6 kobiet i 5 dzieci.

IV. Zadania, Cele i Metody Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Głównym celem Programu jest zapobieganie rozwojowi uzależnienia od alkoholu na terenie gminy Będzin. Ograniczanie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego wynikających z używania alkoholu. Propagowanie trzeźwego stylu życia wśród mieszkańców miasta. Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Wypracowanie wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych racjonalnych postaw wobec alkoholu poprzez wdrażanie i realizację przedsięwzięć, programów i zajęć profilaktycznych. Cel główny realizowany będzie w formie:

- profilaktyki uniwersalnej kierowanej do wszystkich mieszkańców miasta Będzina, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
- profilaktyki selektywnej – adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
- profilaktyki wskazującej – obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem.

Zadanie nr 1:

zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

Cele:

- zachowanie trwałej abstynencji,
- poprawa zdrowia psychicznego,
- minimalizowanie szkód zdrowotnych,
- nabycie umiejętności potrzebnych do rozwiązywania problemów emocjonalnych i rozwój osobisty.

Metody:

1. Świadczenie osobom uzależnionym od alkoholu, ryzykownie spożywającym alkohol i pijącym

szkodliwie oraz ich rodzinom pomocy z zakresu udzielania konsultacji indywidualnych, poprzez zakup usługi prowadzonej przez instruktora terapii uzależnień.

2. Wsparcie i pomoc osobom uzależnionym od alkoholu w dostępie do świadczeń medycznych w zakresie terapii uzależnień.
3. Zabezpieczenie pomocy terapeutycznej i psychologicznej osobom nieletnim wykazującym tendencje do szkodliwego i ryzykownego używania alkoholu oraz ich rodzinom.
4. Współpraca z placówkami służby zdrowia w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych.
5. Wspieranie działalności Punktów Konsultacyjno-Informacyjnych, poprzez pokrywanie kosztów wynagrodzeń dla osób świadczących pomoc i wsparcie osobom uzależnionym od alkoholu.
6. Wspieranie działalności podmiotów, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i krzewienia trzeźwości.
7. Podejmowanie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od alkoholu.
8. Rozpowszechnianie wśród mieszkańców informacji o instytucjach i stowarzyszeniach świadczących pomoc terapeutyczną i rehabilitacyjną na terenie miasta, poprzez aktualizację miejskiego informatora i jego bezpłatną dystrybucję oraz uruchamianie przenośnych punktów informacyjnych.
9. Kontynuowanie współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Będzinie, Sądem Rejonowym, Sądem Rodzinnym w Będzinie, Komendą Powiatową Policji w Będzinie, Prokuraturą Rejonową w Będzinie - w zakresie indywidualnego pilotowania sytuacji rodzinno - bytowej osoby uzależnionej, potwierdzania istniejącego problemu alkoholowego u osoby zgłaszanej do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zadanie Nr 2:

udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Cele:

- pomoc osobom współuzależnionym – zapobieganie dalszemu powstawaniu problemów związanych z nadużywaniem alkoholu przez członka/członków rodziny,
- zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego,
- pomoc dzieciom pochodzącym ze środowiska dotkniętego alkoholizmem,
- zmniejszenie skali i natężenia szkód związanych z alkoholem, takich jak: przemoc domowa, zaniedbania i konflikty rodzinne.

Metody:

1. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu poprzez:
 - przyjęcie zgłoszenia o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu,
 - zaproszenie na rozmowę motywująco-interwencyjną osoby, wobec której wpłynęło zgłoszenie,
 - skierowanie osoby na badanie do biegłych sądowych (lekarza psychiatry i psychologa lub lekarza psychiatry i specjalisty psychoterapii uzależnień), celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,
 - pokrywanie kosztów wykonania badań i sporządzenia opinii w przedmiocie uzależnienia,
 - przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym wraz z opinią wydaną przez biegłych,
 - złożenie wniosku o wszczęcie postępowania do Sądu Rodzinnego,
 - pokrywanie kosztów sądowych, w związku z przekazaniem wniosku do Sądu Rodzinnego o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego.
2. Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń niosących pomoc psychologiczną, terapeutyczną i prawną osobom współuzależnionym, w tym ofiarom przemocy domowej poprzez:
 - wspieranie istniejących Punktów Konsultacyjno-Informacyjnych dla osób współuzależnionych i ofiar przemocy - pokrywanie kosztów wynagrodzeń dla osób świadczących pomoc prawną i psychologiczną oraz wsparcie osobom współuzależnionym i ofiarom przemocy,
 - organizowanie i pokrywanie kosztów szkoleń z zakresu świadczenia pomocy osobom współuzależnionym oraz ofiarom przemocy domowej,
 - pozyskiwanie i przekazywanie materiałów edukacyjnych,
 - organizowanie i finansowanie spotkań, warsztatów i happeningów poświęconych przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
 - nieodpłatne udostępnianie lokali, będących siedzibą stowarzyszeń.
3. Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń niosących pomoc psychologiczną i psychoterapeutyczną osobom z syndromem dorosłych dzieci alkoholików, poprzez pokrywanie kosztów wynagrodzeń dla terapeutów, doposażanie pomieszczeń służących celom terapeutycznym.
4. Współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Będzinie, celem rozeznania potrzeb i ustalenia zakresu i form pomocy rodzinie osoby uzależnionej.
5. Współpraca z Miejskim Zespołem Interdyscyplinarnym do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz grupami roboczymi, pod kątem podejmowanych działań interwencyjno –

edukacyjnych zmierzających do ochrony rodzin doświadczających przemocy.

6. Współfinansowanie działalności Miejskiej Świetlicy Środowiskowej w Będzinie w zakresie dożywiania dzieci, doposażania, zakupu materiałów edukacyjnych, piśmienniczych i innych niezbędnych do prowadzenia zajęć o charakterze kompensacyjnym i profilaktycznym.
7. Współfinansowanie udziału dzieci z rodzin dysfunkcyjnych w feriach i letnich pólkoloniach organizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie.
8. Finansowanie i organizowanie szkoleń z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi dla członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych osób, zawodowo zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałaniem przemocy domowej na terenie miasta. Pokrywanie kosztów podróży służbowych związanych z udziałem w szkoleniach.
9. Finansowanie kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym oraz w zakresie prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych.
10. Kontynuowanie pomocy socjoterapeutycznej dzieciom z rodzin alkoholowych poprzez:
 - prowadzenie grup i świetlic socjoterapeutycznych, w tym Miejskiej Świetlicy Środowiskowej.
 - pokrywanie kosztów wynagrodzeń dla osób prowadzących zajęcia wraz z pochodnymi,
 - pokrywanie kosztów zakupu wyposażenia i sprzętu, artykułów piśmienniczych, pomocy dydaktycznych, udziału dzieci w wycieczkach,
 - dożywianie dzieci uczestniczących w zajęciach socjoterapeutycznych,
 - dofinansowanie kolonii socjoterapeutycznych, stanowiących integralny element całorocznej pracy z dziećmi,
 - organizowanie i dofinansowanie szkoleń dla osób pracujących z dziećmi z grup i świetlic socjoterapeutycznych,
 - organizowanie lokalnych spotkań, porad i konferencji w zakresie wdrażania w mieście systemu pomocy dziecku i rodzinie z problemem alkoholowym,
 - organizowanie i finansowanie przedsięwzięć profilaktycznych adresowanych do dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.
11. Realizacja zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym w szczególności:
 - doskonalenie i upowszechnianie standardów interdyscyplinarnej pracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - doskonalenie metod interwencji w sytuacji przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
 - opracowanie, realizacja i finansowanie programów profilaktyki przemocy w rodzinie,

- podnoszenie zawodowych kompetencji służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, poprzez finansowanie i organizowanie szkoleń, warsztatów,
- finansowanie społecznych kampanii edukacyjnych, konferencji, wykładów, w tym współorganizowanie wspólnie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Będzinie akcji przeciwdziałających alkoholizmowi oraz przemocy w rodzinie. Udział w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych.

Zadanie Nr 3:

prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Cele:

- ograniczenie rozmiarów i skutków alkoholizmu,
- zmniejszenie naruszeń prawa w zakresie bezwzględnego zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim i nietrzeźwym,
- zmniejszenie udziału nietrzeźwości wśród przyczyn naruszania prawa i porządku publicznego.

Metody:

1. Prowadzenie działań o charakterze profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej minimalizujących ryzyko nadużywania substancji psychoaktywnych, w tym ograniczających szkody wynikające z ryzykownego picia alkoholu poprzez realizację programów adresowanych do uczniów ich rodziców, nauczycieli oraz udzielanie specjalistycznej pomocy rodzinom zagrożonym i dotkniętym problemem alkoholowym.
2. Wspieranie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, koncertów, konkursów i przeglądów twórczości w placówkach oświatowo-wychowawczych.
3. Organizowanie i finansowanie przedstawień teatralnych, w tym świątecznej imprezy mikołajkowej dla dzieci ze środowisk dotkniętych alkoholizmem wraz z zakupem paczek. Pokrywanie kosztów przewozu dzieci na imprezy.
4. Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów.
5. Organizowanie lokalnych imprez i festynów profilaktycznych dla młodzieży i dorosłych, promujących zdrowy styl życia, w tym towarzyszących realizacji kampanii społecznych o charakterze ogólnopolskim.
6. Finansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych, stanowiących integralny element szkolnych programów profilaktycznych, doposażanie placówek oświatowo - wychowawczych oraz miej-

skiej infrastruktury sportowej w sprzęt sportowy przeznaczony do realizacji profilaktycznych zajęć sportowo – rekreacyjnych.

7. Pokrywanie kosztów zakupu pomocy naukowych, dydaktycznych i książek oraz prenumeraty specjalistycznej prasy dla osób odpowiedzialnych za realizację programów profilaktycznych.
8. Udział w ogólnopolskich społecznych kampaniach edukacyjnych oraz kampaniach lokalnych dotyczących profilaktyki problemów alkoholowych, w tym przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Pokrywanie kosztów wynagrodzeń dla prelegentów biorących udział w konferencjach i seminariach, pokrywanie wydatków towarzyszących realizacji kampanii (zakup poczęstunku, spektakli profilaktycznych, druk ulotek, plakatów, billboardów, gadżetów z logo kampanii, artykułów piśmienniczych i edukacyjnych, nagród).
9. Prowadzenie działań edukacyjnych z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych (ulotki, broszury, plakaty, czasopisma) wśród określonych grup adresatów: młodzieży, sprzedawców, pracowników służby zdrowia, pracowników pomocy społecznej, nauczycieli, rodziców, policjantów, samorządowców, kierowców.
10. Prowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych na temat FASD (kampanie, konferencje, narady, szkolenia, prelekcje)
11. Podejmowanie wobec sprzedawców napojów alkoholowych działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.
12. Podejmowanie wobec przedsiębiorców posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych czynności kontrolnych, w tym kontroli oświadczeń przedkładanych do 31 stycznia o wartości sprzedaży napojów alkoholowych za rok poprzedni.
13. Kontynuowanie współpracy z Komendą Powiatową Policji w Będzinie oraz Strażą Miejską w zakresie rozszerzania interwencji wobec nielegalnego handlu i łamania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
14. Kontynuowanie współpracy z Państwową Inspekcją Handlową w zakresie naruszania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości przez podmioty gospodarcze.
15. Podejmowanie działań interwencyjnych wobec firm prowadzących promocję i reklamę napojów alkoholowych, skierowaną do młodzieży.
16. Inicjowanie działań zmierzających do podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy Policji oraz Straży Miejskiej w sytuacjach spożywania alkoholu w miejscach publicznych.

Zadanie Nr 4:

prowadzenie edukacji publicznej i kształtowanie opinii publicznej w sprawach związanych z nadużywaniem alkoholu.

Cele:

- podnoszenie świadomości społecznej na temat szkodliwości picia alkoholu,
- zmniejszenie rozmiarów zjawiska nadużywania alkoholu przez młodzież i osoby dorosłe.

Metody:

1. Prowadzenie stałego systemu informacji o działaniach podejmowanych na terenie gminy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez umieszczanie informacji w lokalnych mediach.
2. Prowadzenie i wspieranie lokalnych kampanii edukacyjnych, happeningów związanych z profilaktyką problemów alkoholowych, w tym zakup nagród dla uczestników akcji „Bezpieczne przedszkole”.
3. Pokrywanie kosztów udziału gminy w ogólnopolskich, regionalnych i lokalnych kampaniach społecznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej.
4. Tworzenie sieci punktów informacyjnych z danymi o dostępnej ofercie pomocy na terenie gminy w zakresie problemów alkoholowych.
5. Pozyskiwanie materiałów edukacyjnych dotyczących problematyki alkoholowej i przeciwdziałania przemocy domowej oraz ich dystrybucja wśród mieszkańców miasta. Pokrywanie kosztów doręczeń i przesyłek pocztowych.
6. Aktywizacja i edukacja lokalnych decydentów i radnych co do wagi i skali problematyki alkoholowej poprzez zapraszanie ich do lokalnych debat, kampanii edukacyjnych, udziału w konferencjach.
7. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na względzie poprawę bezpieczeństwa i porządku publicznego.
8. Prowadzenie edukacji wśród uczestników ruchu drogowego z wykorzystaniem materiałów informacyjnych i edukacyjnych, w tym pokrywanie kosztów wykładów i prelekcji z zakresu bezpieczeństwa na drodze.
9. Kontynuowanie współpracy z policją i strażą miejską odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w miejscach publicznych poprzez zwiększenie liczby patroli i kontroli kierowców pod względem trzeźwości.

Zadanie Nr 5:

monitorowanie problemów alkoholowych w gminie oraz ewaluacja prowadzonych działań profilaktycznych.

Cele:

- określenie zachodzących zmian i trendów w zakresie problemów i postaw związanych z alkoholizmem,
- analizowanie rzeczywistych skutków podejmowanych działań profilaktycznych.

Metody:

1. Współpraca z instytucjami i organizacjami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, celem pozyskiwania danych statystycznych.

Wskaźniki:

<i>nazwa zadania</i>	<i>wskaźniki</i>
Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.	- zawarcie umowy z placówką świadcząca osobom uzależnionym od alkoholu pomoc w postaci indywidualnych konsultacji, - wspieranie działalności podmiotów, realizujących zadania adresowane do osób uzależnionych od alkoholu, - opracowanie miejskiego informatora teleadresowego o placówkach świadczących pomoc terapeutyczną osobom uzależnionym
Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.	- zapewnienie pomocy prawnej i psychologicznej osobom współuzależnionym, - przeszkolenie, co najmniej jednej osoby w zakresie świadczenia pomocy osobom współuzależnionym, w tym ofiarom przemocy domowej, - zorganizowanie letniego wyjazdu socjoterapeutycznego dla dzieci pochodzących ze środowisk dotkniętych problemem alkoholowym, - zapewnienie dzieciom z rodzin alkoholowych udziału w zajęciach socjoterapeutycznych, - udzielanie pomocy socjalnej osobom i rodzinom z tytułu alkoholizmu w postaci pomocy rzeczowej i finansowej, - wspieranie działalności podmiotów, realizujących zadania adresowane do osób współuzależnionych od alkoholu.
Prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.	- kontrola punktów sprzedających napoje alkoholowe, pod kątem przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,

	<ul style="list-style-type: none"> - liczba podjętych interwencji, zmierzających do cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. - przystąpienie do ogólnopolskich kampanii edukacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży, - przeprowadzenie, co najmniej dwóch imprez profilaktycznych adresowanych do uczniów szkół podstawowych i gimnazjów.
Prowadzenie edukacji publicznej i kształtowanie opinii publicznej w sprawach związanych z nadużywaniem alkoholu	<ul style="list-style-type: none"> - nawiązanie współpracy z lokalnymi mediami celem promocji zdrowego stylu życia, wolnego od używek - zwiększenie świadomości społecznej na temat szkodliwości picia alkoholu poprzez kolportaż ulotek edukacyjnych.

V. Źródła i zasady finansowania zadań programu

1. Wydatki przeznaczane na realizację zadań własnych gminy wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz niniejszego programu ujęte zostają w planach budżetowych na 2018 rok, w dziale 851 – ochrona zdrowia, rozdział 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.
2. Dysponentem w/w środków jest Zastępca Naczelnika Wydziału Polityki Społecznej i Działalności Gospodarczej, kierownicy jednostek organizacyjnych gminy.
3. Członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują: za udział w plenarnym posiedzeniu Komisji wynagrodzenie w wysokości 100 złotych brutto wraz z pochodnymi wypłacane na podstawie list obecności, za udział w posiedzeniu Podkomisji motywująco-interwencyjnej, zaopiniowanie co najmniej 5 placówek sprzedających alkohol wynagrodzenie w wysokości 150 złotych brutto wraz z pochodnymi wypłacane na podstawie list obecności, za przeprowadzenie kontroli punktu sprzedającego napoje alkoholowe wynagrodzenie w wysokości 70 złotych brutto wraz z pochodnymi na podstawie list obecności.

VI. Realizatorzy programu i sposoby jego realizacji

1. Realizatorzy Programu:

Zadania ujęte w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowane są przez Wydział Polityki Społecznej i Działalności Gospodarczej i koordynowane przez Wiceprezydent Miasta Będzina, pełniącą jednocześnie funkcję

Przewodniczącej Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Realizacja Programu odbywa się przy współudziale:

- Członków komisji stałych Rady Miejskiej Będzina,
- Członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Będzinie,
- Członków Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przemocy w rodzinie,
- Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie,
- Kierownika Miejskiej Świetlicy Środowiskowej,
- Komendanta Powiatowej Policji w Będzinie,
- Komendanta Straży Miejskiej w Będzinie,
- Przedstawicieli Sądu i Prokuratury w Będzinie,
- Dyrektorów szkół i placówek oświatowo-wychowawczych,
- Dyrektora Ośrodka Sportu i Rekreacji,
- Dyrektora Teatru Dzieci Zagłębia,
- Przedstawicieli środowisk trzeźwościowych,
- Przedstawicieli stowarzyszeń i organizacji pozarządowych,
- Przedstawicieli Kościołów i związków wyznaniowych,
- Przedstawicieli Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2. Sposoby realizacji:

- 1) Realizacja zadań w ramach czynności Wydziału Polityki Społecznej i Działalności Gospodarczej.
- 2) Powierzenie zadań jednostkom gminnym następuje w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych.
- 3) Powierzenie zadań podmiotom zewnętrznym następuje zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Program zostanie podany do wiadomości publicznej i będzie podstawą do składania ofert na realizację zadań w nim zamieszczonych.

Zadania niniejszego Programu będą realizowane do dnia przyjęcia przez Radę Miejską Będzina Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2019 rok.